

ผนวก ก

ข้อมูลเกี่ยวกับสัญลักษณ์ระดับความเหมาะสมของสื่อวิทยุโทรทัศน์

การจัดระดับความเหมาะสมของสื่อโทรทัศน์กับกลุ่มผู้ชม (Classification) เป็นแนวคิดร่วมกันของ กองงานคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ (กองงาน กกช.) กรมประชาสัมพันธ์ และสถานีวิทยุโทรทัศน์ทั้ง 6 สถานี ในการพัฒนา สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อส่งเสริมประโยชน์สาธารณะ

สำหรับการดำเนินการในก้าวแรกเป็นการแสดงสัญลักษณ์เพื่อให้คำแนะนำกับผู้ชมว่า รายการที่น่าเสนอผ่านทางสื่อวิทยุโทรทัศน์รายการนั้นๆ มีความเหมาะสมกับผู้ชมในช่วงอายุใด ซึ่งการให้คำแนะนำดังกล่าวถือเป็นการส่งเสริมและพัฒนาระบบการกำกับดูแลตนเอง (Self-Regulation) ของสถานีวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมโดยสมัครใจของสถานี วิทยุโทรทัศน์ ทั้งทางด้านการกำหนดแนวทางและดำเนินการร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรมและสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

อนึ่ง กรมประชาสัมพันธ์ โดย กองงาน กกช. และสถานีวิทยุโทรทัศน์ทั้ง 6 สถานี ได้พิจารณาร่วมกันและเห็นสมควรเริ่มดำเนินการแสดงสัญลักษณ์ระดับความเหมาะสมของสื่อโทรทัศน์กับกลุ่มผู้ชมตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2549 เป็นต้นไป ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเฉลิม พระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสที่ทรงเจริญพระชนมพรรษา 80 พรรษา รวมทั้ง เป็นการพัฒนาสื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อส่งเสริมประโยชน์สาธารณะสืบต่อไป

พฤษภาคม 2549

การจัดระดับความเหมาะสมของสื่อโทรทัศน์กับกลุ่มผู้ชม

หลักการและแนวคิด

การจัดระดับความเหมาะสมของสื่อโทรทัศน์กับกลุ่มผู้ชม หมายถึง การให้คำแนะนำกับผู้ชมรายการเกี่ยวกับการนำเสนอ ภาพ / เสียง / เนื้อหารายการ / ส่วนของรายการ ทั้งที่ผลิตขึ้นในประเทศและจากต่างประเทศ ว่ามีความเหมาะสมกับผู้ชมรายการนั้น ๆ ในช่วงอายุใด ทั้งนี้ ไม่รวมโฆษณา บริการธุรกิจ และการประชาสัมพันธ์ โดยการดำเนินการดังกล่าวเป็นการให้คำแนะนำหรือแจ้งผู้ชมว่ารายการใดเป็นรายการที่ผลิตขึ้นสำหรับเด็ก ซึ่งส่งเสริม การเรียนรู้และพัฒนาการที่ดีสำหรับเด็ก หรือเป็นรายการเด็กสามารถดูได้ด้วยตัวเอง ผู้ใหญ่ ไม่ต้องใช้เวลาอยู่ด้วย หรือเป็นรายการที่ผู้ใหญ่ / ผู้ปกครองควรให้คำแนะนำระหว่างชม หรือเป็นรายการที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็ก / เยาวชน

ประการสำคัญ สถานีฯ ต้องถือปฏิบัติตามกฎกระทรวงฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2537) ข้อ 16 กฎกระทรวงฉบับที่ 15 (พ.ศ.2544) และกฎ ระเบียบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จากนั้น จึงดำเนินการจัดระดับความเหมาะสมของรายการที่ออกอากาศได้นั้นกับกลุ่มผู้ชม ซึ่งการทำให้ ไม่ชัดเจนเพื่อปกปิดภาพที่ออกอากาศ (Blur) หรือการใช้โมเสก (Mosaic) ให้ถือว่ายังมีภาพนั้นปรากฏออกอากาศ และใช้ในการพิจารณาจัดระดับความเหมาะสมของรายการกับกลุ่มผู้ชมด้วย

แนวทางในการจัดระดับความเหมาะสมของสื่อโทรทัศน์กับกลุ่มผู้ชม

สถานีฯ อาจจัดระดับความเหมาะสมของรายการกับกลุ่มผู้ชมในทุกรายการที่สามารถออกอากาศได้ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2537) ข้อ 16 โดยในแต่ละตอน (Episode) ของรายการใดรายการหนึ่ง อาจจัดระดับแตกต่างกันได้ตามภาพ / เสียง / เนื้อหา ของรายการในตอนนั้น ๆ

รายการที่ไม่ต้องมีการจัดระดับ ได้แก่

1. รายการข่าวและสถานการณ์ปัจจุบัน เนื่องจากเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงตามธรรมชาติ
2. รายการที่มีความยาวนานน้อยกว่า 15 นาที

3. รายการถ่ายทอดสดบางประเภท เช่น งานพระราชพิธี งานพิธี งานประชุมสัมมนาทางวิชาการ การแสดง / ดนตรี กีฬา เป็นต้น เนื่องจากมีการออกอากาศพร้อมหรือเกือบพร้อมกับการเกิดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม รายการถ่ายทอดสดบางประเภทสามารถจัดระดับฯ ได้ โดยพิจารณาจากประเด็น / บท ของรายการที่มีการวางแผนล่วงหน้าได้ เช่น รายการวิเคราะห์ / สทนาข่าว / สถานการณ์ทั่วไป รายการเพลง รายการ Reality Show เป็นต้น

ทั้งนี้ สถานีฯ / ผู้ผลิตรายการควรกำหนดกลุ่มเป้าหมายหลักและกลุ่มเป้าหมายรองของรายการแต่ละระดับอย่างชัดเจน เพื่อให้สามารถนำเสนอเนื้อหา รูปแบบรายการ พฤติกรรม และองค์ประกอบในการผลิตรายการได้อย่างเหมาะสม แม้ว่าในการจัดระดับความเหมาะสมของรายการกับกลุ่มผู้ชมจะระบุกลุ่มเป้าหมายหลักของรายการ แต่กลุ่มเป้าหมายรอง / กลุ่มเป้าหมายอื่นก็สามารถชมรายการนั้น ๆ ได้ด้วย

ประเด็นของการพิจารณาระดับความเหมาะสมของสื่อโทรทัศน์กับกลุ่มผู้ชม

การจัดระดับความเหมาะสมของสื่อโทรทัศน์กับกลุ่มผู้ชมพิจารณาจากประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ความรุนแรงทางร่างกายและจิตใจ เรื่องทางเพศและการโป๊ เปลือย ภาษาที่ก้าวร้าวหรือล่วงละเมิดผู้อื่น สิ่งเสพติดและของมีค่า การต่อต้านหรือล่วงละเมิดบุคคลหรือกลุ่มบุคคล

อนึ่ง เพื่อให้เกิดความชัดเจนต่อประเด็นที่ใช้ในการจัดระดับความเหมาะสมของรายการกับกลุ่มผู้ชม จึงมีคำอธิบายเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

1. การพิจารณาจัดระดับความเหมาะสมของรายการกับกลุ่มผู้ชม หากมีความไม่ชัดเจนให้ถือเจตนา / วัตถุประสงค์ของภาพ / เสียง / เนื้อหาเป็นหลัก เช่น ภาพแสดงการแต่งกายน้อยชิ้นและเห็นสัดส่วนของร่างกายในสารคดี ไม่ได้มีเจตนา / วัตถุประสงค์ไปในทางเพศและ การโป๊ เปลือย ต่างกับภาพนักแสดงแต่งกายชุดว่ายน้ำน้อยชิ้นในละคร เป็นต้น

2. ความรุนแรงทาง "จิตใจ" อาจเกิดจากการทำให้เกิดความหดหู่ ความเศร้า ความบีบคั้น ความเครียด รวมตลอดถึง องค์ประกอบของรายการที่มุ่งให้ผู้ชมตกใจกลัว หรือความน่าเกลียด / สยดสยอง / ขยะแขยง

3. การต่อต้านหรือล่วงละเมิดบุคคลหรือกลุ่มบุคคล หมายรวมถึง การส่งเสริมหรือชักจูงให้เกิดการต่อต้านหรือล่วงละเมิดบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ทั้งทางด้านเชื้อชาติ สัญชาติ ชาติพันธุ์ เพศ ความสนใจทางเพศ อายุ ศาสนา หรือความบกพร่องทางร่างกาย / จิตใจ

การแสดงสัญลักษณ์ระบุระดับความเหมาะสมของรายการกับกลุ่มผู้ชม

วิธีการแสดงสัญลักษณ์ระบุระดับความเหมาะสมของรายการกับกลุ่มผู้ชม

สถานีวิทยุโทรทัศน์อาจแสดงสัญลักษณ์ระบุระดับความเหมาะสมของรายการกับ กลุ่มผู้ชมได้ดังต่อไปนี้

1. แสดงสัญลักษณ์ก่อนรายการในทุกระดับ
2. แสดงสัญลักษณ์ระหว่างรายการในทุกระดับที่มุมซ้ายด้านล่างของจอภาพ
3. ขนาดและเวลาในการแสดงสัญลักษณ์ ให้สถานีพิจารณาตามความเหมาะสม
4. ใช้ตัวเลขไทยในการแสดงสัญลักษณ์ เช่น น13 น18 เป็นต้น

รายละเอียดสัญลักษณ์ระดับความเหมาะสมของรายการกับกลุ่มผู้ชม

สัญลักษณ์ระดับความเหมาะสมของรายการกับกลุ่มผู้ชมประกอบด้วยรูปภาพ สี และตัวอักษร มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

รายการสำหรับเด็ก (๑๒-๑๗ ปี)

รายการสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน
(๓-๖ ปี)

รายการทั่วไปเหมาะสมสำหรับผู้ชมทุกวัย

รายการที่ผู้ใหญ่วควรให้คำแนะนำ

รายการที่ผู้ใหญ่วควรให้คำแนะนำ
แก่ผู้ชมที่มีอายุน้อยกว่า ๑๓ ปี

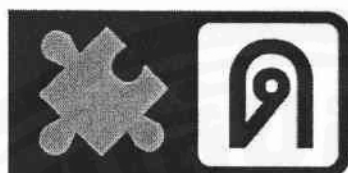

รายการที่ผู้ใหญ่วควรให้คำแนะนำ
แก่ผู้ชมที่มีอายุน้อยกว่า ๑๖ ปี

รายการเฉพาะ
ไม่เหมาะแก่เด็กและเยาวชน

- 1) “ด” รายการสำหรับเด็ก (2–12 ปี) ประกอบด้วย
- “ก.” รายการสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน (2–6 ปี)

รายการสำหรับเด็ก (๒-๑๒ ปี)

รายการสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน
(๒-๖ ปี)

รายการ “ด” (2–12 ปี) และ “ก” (2–6 ปี) มีลักษณะดังต่อไปนี้

- จัด / ผลิตขึ้นโดยเฉพาะสำหรับเด็ก ซึ่งอาจจำแนกได้ดังนี้
 - รายการ “ด” สำหรับเด็กในช่วงวัย 2–12 ปี
 - รายการ “ก” สำหรับเด็กในช่วงวัย 2–6 ปี
- มีความบันเทิงในเชิงสร้างสรรค์
- จัด / ผลิต โดยใช้ทรัพยากรที่เหมาะสม มีคุณภาพ ทั้งทางด้านการเขียนบท การแสดง/ผู้แสดง การกำกับ การตัดต่อ การถ่ายภาพ การบันทึกเสียง และองค์ประกอบรายการอื่น ๆ
- สร้างความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์ที่ดีแก่เด็กในแต่ละช่วงวัยอย่างเหมาะสม
- ควรส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีไทย

ภาพ / เนื้อหารายการที่ไม่เหมาะสมในรายการ “ด” และ “ก”

- แสดงถึงบุคคลหรือกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับชาติพันธุ์ เชื้อชาติ สัญชาติ เพศ ความสนใจทางเพศ ศาสนา หรือความพิการทั้งทางร่างกายและจิตใจ
- แสดงภาพหรือเหตุการณ์ในทางที่น่ากลัวหรือเศร้าโศกเกินไป
- แสดงภาพหรือเหตุการณ์ที่แสดงถึงความไม่ปลอดภัยในการใช้ผลิตภัณฑ์หรือเหตุการณ์ที่อาจชักจูงให้เด็กเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมอันตราย
- ต้องไม่มีการชิงโชคในรายการ
- สำหรับการแฉรางวัลในรายการ ผู้ดำเนินรายการพูดหรือแนะนำได้เฉพาะชื่อสินค้า สโลแกน (Slogan) และมูลค่าของรางวัลเท่านั้น

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับรายการ “ด” และ “ก” มีดังนี้

- ลักษณะและข้อกำหนดข้างต้นเป็นข้อกำหนดทั่วไปของรายการ “ด” (2–12 ปี) หากจะนำมาปรับใช้กับรายการ “ก” (2–6 ปี) จำเป็นต้องกำหนดภาพ เนื้อหา และพฤติกรรมให้เหมาะสมกับช่วงอายุที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักตามที่กำหนดไว้

2. ผู้แสดง ผู้ดำเนินรายการควรอยู่ในช่วงอายุที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของรายการ คือ ระหว่าง 2–12 ปี หรือหากผู้แสดง / ผู้ดำเนินรายการไม่อยู่ในช่วงวัยดังกล่าว ประเด็นหรือเนื้อหาของรายการนั้น ต้องมีความเกี่ยวข้องหรือเป็นเรื่องเกี่ยวกับช่วงวัยดังกล่าว

3. ภาพ / เนื้อหารายการต้องมุ่งเน้นไปที่พัฒนาการทางความคิดและลักษณะการดำเนินชีวิตของเด็กในช่วงวัย 2–12 ปี เช่น ภาษา ความรู้ความเข้าใจ และข้อมูลข่าวสาร เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ ที่เหมาะสมกับเด็กในช่วงวัยดังกล่าว

4. ในรายการ “ด” และ “ก” (โดยเฉพาะรายการละคร) เด็กที่เป็นผู้แสดง / ผู้ร่วมรายการจะต้องเป็นศูนย์กลางของรายการ ไม่ใช่เป็น “องค์ประกอบ” ของการดำเนินเรื่องหรือการดำเนินรายการและต้องเป็นการแสดงบทบาทตามวัยของเด็ก

5. รายการ “ด” และ “ก” ไม่ได้หมายถึงรายการที่เด็กในช่วงวัยนั้น ๆ ชอบ แต่เป็นรายการที่ผลิต / จัดขึ้นเฉพาะและเป็นที่สนใจของเด็กในวัยนั้น ๆ

6. ในกรณีที่สถานีต้องการแสดงสัญลักษณ์ระดับว่าเป็นรายการ “ด” หรือรายการ “ก” ซึ่งเป็นรายการสำหรับเด็กแต่ละช่วงวัย ควรมีความแตกต่างกัน เพราะเด็กในแต่ละวัยมีการรับรู้ต่างกัน ซึ่งต้องคำนึงถึงองค์ประกอบของรายการ ทั้งทางด้านเนื้อหา เรื่องราว บุคลิกภาพ ภาษา / บทสนทนา และการโฆษณา ซึ่งต่างก็มีผลกระทบต่อเด็ก

หมายเหตุ:- รายการ “ด” เป็นรายการที่ผลิตขึ้นสำหรับเด็กในช่วงอายุ 2–12 ปี แต่สถานีฯ / ผู้ผลิตสามารถเฉพาะเจาะจงไปที่กลุ่มเป้าหมายหลัก ซึ่งแบ่งกลุ่มย่อยลงไปอีกได้ เช่น

- รายการ “ก” ที่เหมาะสำหรับเด็กอายุ 2–6 ปี
- รายการ “ด” ที่เหมาะสำหรับเด็กอายุ 6–10 ปี หรือรายการ “ด” ที่เหมาะสำหรับเด็กอายุ 10–12 ปี

ทั้งนี้ เนื่องจากเด็กแต่ละช่วงอายุมีความแตกต่างทางด้านพัฒนาการของร่างกาย และจิตใจ รวมทั้ง สภาพสังคม และการดำรงชีวิต

- 2) “ท” รายการทั่วไป เหมาะสำหรับคนทุกวัย

รายการทั่วไปเหมาะสำหรับชนทุกวัย

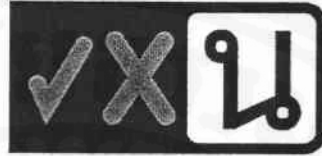
รายการ “ท” มีลักษณะดังต่อไปนี้

ประเด็น	ภาพ / เสียง / เนื้อหา
1. ความรุนแรงทางร่างกายและจิตใจ	- ไม่มีการแสดงถึงการทำอันตรายที่รุนแรงมากต่อ คน สัตว์ หรือสิ่งของ ในสถานการณ์จริง - มีการแสดงถึงการกระทำอันตรายต่อคน สัตว์ หรือสิ่งของ ได้บางส่วน ในเหตุการณ์เหนือธรรมชาติหรือเป็นการแสดงตลก ได้บ้าง - ไม่มีภาพ / เสียงที่ทำให้ตกใจกลัว - ไม่มีภาพที่น่ากลัว / น่าขยะแขยง / หวาดเสียว
2. เรื่องทางเพศและ การโป๊ เปลือย	- ไม่มีภาพโป๊ เปลือย - ไม่มีภาพ / เสียง / เนื้อหาที่แสดงถึงกิจกรรมทางเพศ หรือส่งผล ให้เกิดการจินตนาการต่อเนื่อง
3. ความก้าวร้าวและ ภาษาไม่สุภาพ	- ไม่มีคำพูดก้าวร้าว หยาบคาย
4. สิ่งเสพติดและ ของมีเนมา	- ไม่มีภาพหรือเนื้อหาที่แสดงถึงการใช้สิ่งเสพติด
5. การต่อต้านหรือ ล้วงละเมิดบุคคลหรือกลุ่มบุคคล	- ไม่มีภาพหรือเนื้อหาที่เป็นการส่งเสริมหรือ ชักจูงให้เกิด การต่อต้านหรือล้วงละเมิดบุคคลหรือกลุ่มบุคคล

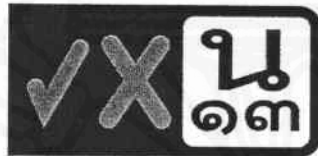
3) **“น” รายการที่ผู้ใหญ่ควรให้คำแนะนำแก่เยาวชน ประกอบด้วย**

3.1 “น13” รายการที่ผู้ใหญ่ควรให้คำแนะนำแก่ผู้ชมที่มีอายุน้อยกว่า 13 ปี

3.2 “น18” รายการที่ผู้ใหญ่ควรให้คำแนะนำแก่ผู้ชมที่มีอายุน้อยกว่า 18 ปี

รายการที่ผู้ใหญ่ควรให้คำแนะนำ

รายการที่ผู้ใหญ่ควรให้คำแนะนำ
แก่ผู้ชมที่มีอายุน้อยกว่า ๑๓ ปี

รายการที่ผู้ใหญ่ควรให้คำแนะนำ
แก่ผู้ชมที่มีอายุน้อยกว่า ๑๘ ปี

รายการ “น” มีลักษณะดังต่อไปนี้

ประเด็น	ภาพ / เสียง / เนื้อหา
1. ความรุนแรงทางร่างกายและจิตใจ	- เป็นการสมมติหรือเป็นเรื่องเหนือธรรมชาติ - แสดงภาพหรือเนื้อหาที่เป็นการทำอันตรายต่อร่างกายของ คน สัตว์ หรือสิ่งของ ในกรณีที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เช่น มีความสำคัญต่อการดำเนินเรื่อง หรือการพัฒนาตัวละคร เป็นต้น
2. เรื่องทางเพศและ การโป๊ เปลือย	- แสดงสัดส่วนของร่างกายได้บ้าง ในกรณีที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ - ไม่มีภาพ / เสียงที่แสดงถึงกิจกรรมทางเพศ - นำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ รัสนิยม และ ความสนใจทางเพศได้บ้าง ในกรณีที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้
3. ความก้าวร้าวและ ภาษาไม่สุภาพ	- แสดงความก้าวร้าว หรือใช้คำไม่สุภาพบางคำได้บ้าง ในกรณีที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

ประเด็น	ภาพ / เสียง / เนื้อหา
4. สิ่งเสพติดและ ของมีนเมา	- มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดและของมีนเมาได้บ้าง ในกรณีที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ แต่ต้องชี้ให้เห็นถึงโทษของ สิ่งเสพติดนั้น ๆ - ไม่มีภาพ / เสียงที่แสดงถึงการใช้สิ่งเสพติดและของมีนเมา
5. การต่อต้านหรือ ล่วงละเมิดบุคคลหรือกลุ่มบุคคล	- มีการวิพากษ์วิจารณ์ สอดแทรกความคิดเห็นได้ แต่ต้องไม่เป็นการชักจูงให้ผู้ชมคล้อยตาม / ปฏิบัติตาม หรือเปลี่ยนแนวคิด ไปในทางต่อต้าน ก่อให้เกิดความขัดแย้ง หรือล่วงละเมิด บุคคล / กลุ่มบุคคลใด

หมายเหตุ:- รายการ “น” เป็นรายการที่ผู้ปกครอง / ผู้ใหญ่ควรให้คำแนะนำแก่ผู้ชม ซึ่งสถานีฯ / ผู้ผลิตอาจจะระดับความเหมาะสมของรายการกับกลุ่มผู้ชมเฉพาะช่วงอายุได้ตามกลุ่มเป้าหมายหลักของรายการ เช่น

- รายการ “น13” เป็นรายการที่ผู้ใหญ่ควรให้คำแนะนำแก่ผู้ชมที่มีอายุน้อยกว่า 13 ปี
 - รายการ “น18” เป็นรายการที่ผู้ใหญ่ควรให้คำแนะนำแก่ผู้ชมที่มีอายุน้อยกว่า 18 ปี
- ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ชมในแต่ละช่วงอายุมีความแตกต่างทางด้านความคิด สภาพ

สังคม และ การดำรงชีวิต

4) **“จ” รายการเฉพาะที่เหมาะสมสำหรับผู้ที่มีอายุมากกว่า 18 ปี เท่านั้น**

รายการเฉพาะ
ไม่เหมาะแก่เด็กและเยาวชน

รายการ “จ” มีลักษณะดังต่อไปนี้

ประเด็น	ภาพ / เสียง / เนื้อหา
1. ความรุนแรงทางร่างกายและจิตใจ	- แสดงภาพ / เสียงเกี่ยวกับความรุนแรง ความก้าวร้าวได้ ในกรณีที่เป็นปัจจัยสำคัญ ในการดำเนินเรื่อง - นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรงบางส่วนได้ตาม ความเหมาะสมที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นสถานการณ์จริง เรื่องสมมติหรือเรื่องเหนือธรรมชาติได้
2. เรื่องทางเพศและ การโป๊ เปลือย	- แสดงสัดส่วนของร่างกายประกอบเรื่องได้ - แสดงภาพ / เสียง / เนื้อหาที่แสดงให้เห็นว่าเป็นเรื่อง ทางเพศได้
3. ความก้าวร้าวและ ภาษา ไม่สุภาพ	- แสดงความก้าวร้าวทางภาษาได้
4. สิ่งเสพติดและ ของมึนเมา	- มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดและของมึนเมาได้บ้าง ในกรณีที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ แต่ต้องชี้ให้เห็นถึงโทษของ สิ่งเสพติดนั้น ๆ - ไม่มีภาพ / เสียงที่แสดงถึงการใช้สิ่งเสพติดและของมึนเมา
5. การต่อต้านหรือ ล่วงละเมิดบุคคลหรือกลุ่มบุคคล	- สามารถวิพากษ์วิจารณ์ สอดแทรก ความเห็นได้ แต่ต้องนำเสนอข้อมูล / ข้อเท็จจริงเพื่อการตัดสินใจทั้งสองด้าน

กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

กฎกระทรวงฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2537)

“ข้อ 16 รายการที่จะออกอากาศโดยส่งทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ได้จะต้อง

- (1) ไม่เป็นการแสดงซึ่งอาจกระทบกระเทือนหรือดูหมิ่นต่อสถาบันกษัตริย์ รวมถึงประมุขของประเทศอื่นๆ ด้วย
- (2) ไม่เป็นการแสดงออกโดยจงใจก่อให้เกิดการดูหมิ่นเหยียดหยามประเทศชาติ รัฐบาล เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือกลุ่มชนใด
- (3) ไม่เป็นการแสดงที่ลบหลู่ เหยียดหยาม หรือนำความเสื่อมเสียมาสู่ศาสนาใด หรือไม่เคารพต่อปูชนียบุคคล ปูชนียสถาน หรือปูชนียวัตถุ
- (4) ไม่เป็นการแสดงที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน ก่อให้เกิดการแตกความสามัคคีระหว่างคนในชาติ หรือกระทบกระเทือนต่อสัมพันธไมตรีระหว่างประเทศ
- (5) ไม่เป็นการแสดงที่ขัดต่อศีลธรรม วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของชาติ
- (6) ไม่เป็นการแสดงออกทางการเมือง ซึ่งอาจเป็นการบ่อนทำลายหรือกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ
- (7) ไม่เป็นการแสดงออกทางยั่วยุกำารมณั์ หรือลามกอนาจาร
- (8) ไม่เป็นการแสดงออกถึงความทารุณโหดร้าย ขาดมนุษยธรรมป่าเถื่อน หรืออุจาดแก่ผู้ฟังและผู้ชม
- (9) ไม่เป็นการแสดงออกถึงเรื่องเพื่อเจ้า หลอกลวง ไร้สาระ ซึ่งอาจชักจูงให้ประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนหลงเชื่ออย่างงมงาย
- (10) ไม่เป็นการแสดงถึงพฤติกรรมของผู้ร้ายซึ่งผิดธรรมดา อันอาจเป็นเหตุชักจูงหรือส่งเสริม ให้เกิดอาชญากรรมยิ่งขึ้น”

กฎกระทรวงฉบับที่ 15 (พ.ศ. 2544)

ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (11) ในวรรคหนึ่ง ของข้อ 16 แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2498 “(11) ไม่เป็นการแสดงที่ใช้ผลิตภัณฑ์ยาสูบ”

กฎ ระเบียบอื่นๆ

คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ที่ 504/2549 เรื่องห้ามการโฆษณา เครื่องดื่ม ที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ สั่ง ณ วันที่ 18 ตุลาคม 2549

“ข้อ 1 ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์... ด้วยสื่อโฆษณา ทุกชนิด หรือ วิธีการอื่นใด...”

๖ จดหมายข่าว สาระเพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน และครอบครัว : ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๒ กรกฎาคม-สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๔

ระดับความเหมาะสมของสื่อ : ทำใจ และอย่าใจ

อ.อิทธิพล ปรีดีประยงค์

ทำไมเครื่องจักรระดับความเหมาะสมของสื่อ คำถามที่ทุกคน พยายามตอบ

ในแต่ละวันเราถูกต่อมอยบควยสื่ออย่างน้อย ๑ ประเภท ไม่ว่าจะเป็น สื่อโทรทัศน์ สื่ออินเทอร์เน็ต เกมคอมพิวเตอร์ ภาพยนตร์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ซึ่งสื่อเหล่านี้เอง มักปรากฏภาพของเรื่องเพศที่ไม่เหมาะสม เรื่องพฤติกรรม และความรุนแรง หรือแม้แต่เรื่องของภาษาที่ไม่เหมาะสม เป็นเหตุให้เกิดการเรียนรู้ นำมาซึ่งพฤติกรรมความเปลี่ยนแปลงที่ไม่เหมาะสม สำหรับเด็ก เยาวชน และท้ายที่สุด ได้กลายเปลี่ยนจน และค้นเหตุของปัญหาในสังคมไทยหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเรื่องเพศ ค่านิยม และความรุนแรง

จุดเริ่มต้นของการแก้ไขปัญหาที่คือ เราจะต้องจัดระดับความเหมาะสมของสื่อว่า สื่อส่วางสรรค์ หรือ เรียกว่า สื่อสีขาว สื่อในส่วางสรรค์หรือเรียกว่า สื่อสีขาว และสื่อที่ไม่ส่วางสรรค์ และสื่อไม่เหมาะสมกับเด็ก เยาวชน หรือเรียกว่า สื่อสีเทา เป็นอย่างไร เพื่อการวัดระดับความเหมาะสมของสื่อ

อย่างไรจึงวัดระดับความเหมาะสมของสื่อ เราควรเริ่มต้นจากโทรทัศน์

หลังจากมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๖ เกี่ยวกับการบริหารจัดการสื่อของรัฐ เพื่อส่งเสริมการศึกษา และการเรียนรู้สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ได้พูดถึง การชี้วัดคุณภาพเนื้อหาหรือการโทรทัศน์ ประกอบกับมติ คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ ที่มีผลให้มีการจัดกลั่นกรองการสื่อส่วางสรรค์ สังคมไทยโดยคณะกรรมการชุดนี้เอง ได้กำหนดให้มีการจัดระดับความเหมาะสมของสื่อ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพิจารณาความเหมาะสม อันจะนำมาซึ่ง การสนับสนุนสื่อส่วางสรรค์ การควบคุมเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม และไม่เหมาะสมสำหรับเด็ก เยาวชน และการปราบปรามสื่อ ที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสม

กระบวนการในการแสวงหาคำตอบเกี่ยวกับระบบการจัดระดับความเหมาะสมของสื่อจึงเกิดขึ้น โดยนักวิจัยและพัฒนา ในชุดโครงการวิจัยและพัฒนาการโทรทัศน์ เพื่อส่งเสริมการศึกษา และการเรียนรู้สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว หรือ TV4๒๑๑ ซึ่งได้ร่วมมือกับองค์กรภาคีต่าง ๆ ทั้งในกลุ่มเด็ก เยาวชน ครอบครัว กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มวิชาชีพ กลุ่มนโยบาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

กระทรวงวัฒนธรรม ในฐานะเจ้าภาพหลักในการทำงาน เพื่อแสวงหาคำตอบเกี่ยวกับระบบการจัดระดับความเหมาะสมของสื่อ โดยเริ่มต้นจากสื่อโทรทัศน์ก่อน

การแสวงหาคำตอบให้กับใจหอยังคงกล่าว โดยการค้นคว้าการจัดระดับความเหมาะสมของสื่อที่มีอยู่ในประเทศต่างๆ การหาวิธีร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ (หรือเรียกว่า การสัมภาษณ์เชิงลึก) การจัดห้องทดลองเชิงปฏิบัติการกับกลุ่มเครือข่ายภาคีต่างๆ (หรือเรียกว่า การสัมภาษณ์เชิงปฏิบัติการ) ได้มีการเสนอระบบการจัดระดับความเหมาะสมของสื่อใน ๒ ระบบ ประกอบกัน คือ ระบบการประเมินคุณภาพเนื้อหา และระบบการจำแนกเนื้อหาตามช่วงอายุ

ในระบบแรก คือ ระบบการประเมินคุณภาพเนื้อหา หรือ เป็นการพิจารณาถึงคุณภาพเนื้อหา ในด้านการศึกษาและการเรียนรู้ของเด็ก เยาวชน และครอบครัว จะได้รับจากสื่อ จากการที่ทำงานเพื่อหาคำตอบนี้ พบว่า สื่อจะเป็นที่จะต้องตอบสอง ข้อการศึกษาและการเรียนรู้ ๖ เรื่อง คือ ๑) การเพิ่มศักยภาพด้านความคิดอย่างเป็นระบบ ๒) การสร้างการเรียนรู้ในชีวิตจริง ๓) การปลูกฝังจริยธรรมและคุณธรรม ๔) การเสริมสร้างทักษะในการใช้ชีวิต ๕) การเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์อย่างสมานฉันท์ และ ๖) การสร้างความรักของคนในครอบครัว ดังนั้น เราเคยพิจารณาว่า สื่อให้การเรียนรู้เรื่องเหล่านี้กับเราหรือไม่ ???

สำหรับระบบที่สอง คือ ระบบการจำแนกเนื้อหาตามช่วงอายุ ซึ่งเป็นการพิจารณาเนื้อหา เพื่อจำแนกว่า สื่อที่จะนำเสนอ นั้นเหมาะสมกับกลุ่มในวัยอายุเท่าใด ซึ่งแบ่งเป็น ๕ กลุ่มหลักๆ กล่าวคือ ๑) กลุ่มเด็กปฐมวัย (๓ ปี - ๕ ปี) ๒) กลุ่มวัยเรียน (๕ ปี - ๑๓ ปี) ๓) กลุ่มทั่วไป (ทุกช่วงอายุ) ๔) กลุ่มผู้ปกครองและผู้ใหญ่ (ช่วงอายุ ๑๓ - ๑๘ ปี) และกลุ่มผู้ชม เป็นเด็กที่อายุต่ำกว่า ๑๓ ปี ต้องมีผู้ใหญ่ให้คำแนะนำ และ ๕) กลุ่มผู้ใหญ่ (๑๘ ปีขึ้นไป) โดยหลักการของการพิจารณา เพื่อจำแนกเนื้อหา นั้น จะประกอบด้วยหลักเกณฑ์ ๓ เรื่อง กล่าวคือ เรื่องเพศ เรื่องภาษา และเรื่องพฤติกรรม รวมที่ความรุนแรง และเรื่องจะถูกแบ่งระดับความเหมาะสมของเนื้อหาเป็น ๔ ระดับ เริ่มตั้งแต่ภาพ ไม่มี มีน้อย ปานกลาง และมามาก โดยจะต้องพิจารณาทั้งขนาดความรุนแรงและความถี่ หลังจากพิจารณาตารางที่แสดงการจำแนกเนื้อหาตามช่วงอายุ ผลของการจัดสรรช่วงเวลาของการนำเสนอรายการโทรทัศน์แล้ว ดอนก็พบกับทวนซ้ำ เด็ก และเยาวชนของเรา ได้รับสื่อที่ไม่เหมาะสมกับวัยของเขาหรือไม่

และเรื่องจะถูกแบ่งระดับความเหมาะสมของเนื้อหาเป็น ๔ ระดับ เริ่มตั้งแต่ภาพ ไม่มี มีน้อย ปานกลาง และมามาก โดยจะต้องพิจารณาทั้งขนาดความรุนแรงและความถี่ หลังจากพิจารณาตารางที่แสดงการจำแนกเนื้อหาตามช่วงอายุ ผลของการจัดสรรช่วงเวลาของการนำเสนอรายการโทรทัศน์แล้ว ดอนก็พบกับทวนซ้ำ เด็ก และเยาวชนของเรา ได้รับสื่อที่ไม่เหมาะสมกับวัยของเขาหรือไม่

ช่วงอายุ/ช่วงเวลา	เพศ	ภาษา	พฤติกรรมและควมรุนแรง
ป ผู้วัย (3-5) ทุกช่วงเวลา	X	X	X
ร วัย (5-12) ทุกช่วงเวลา	X	X	X
ท ทั่วไป ทุกช่วงเวลา	X	X	X
ข และเช้า (12-18) 20.00 น - 05.00 น	ระดับ 1	ระดับ 1	ระดับ 1
ข และเย็น (18-22) 22.00 น - 05.00 น	ระดับ 2	ระดับ 2	ระดับ 2
และพิเศษระดับความเหมาะสมในเวลาที่พิเศษ	ระดับ 3	ระดับ 3	ระดับ 3

จะเห็นได้ว่า ระบบการประเมินคุณภาพเนื้อหาของสื่อโทรทัศน์ ดังกล่าวข้างต้น จะทำให้เกิดความชัดเจนว่า รายการโทรทัศน์รายการใดที่ประโยชน์ทางการศึกษา และการเรียนรู้ และที่สำคัญคือ จะทำให้เกิดการจำแนกเนื้อหาหรือการพิจารณา ในแต่ละช่วงวัย ดังนั้น คุณพ่อ คุณแม่ และผู้ปกครอง ก็จะมีความรู้ในการเลือกดูรายการโทรทัศน์ ที่เหมาะสมให้กับลูกหลาน

สิ่งที่เป็นกังวลสำหรับหลายฝ่าย คือ ใครจะเป็นผู้ทำหน้าที่ในการจัดระดับความเหมาะสมของสื่อ และการจัดระดับความเหมาะสมของสื่อจะมีประสิทธิภาพ จะใช้บังคับหรือไม่ คิดตามเรื่องราว ก่อนโน้น บันเทิงละคร

กรรมการสื่อสร้างสรรค์สังคมไทย กับภารกิจที่ยังไม่ได้ตอบ

หลังจากมติคณะรัฐมนตรีฉบับวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ.2548 เพื่อการจัดตั้ง คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการส่งเสริมสื่อสร้างสรรค์สังคมไทย ซึ่งเป็นกรรมการระดับชาติที่จะ เข้ามาทำหน้าที่ในการจัดการปัญหาด้านสื่อในสังคมไทย ซึ่งหากย้อนกลับไปพิจารณาประกอบกับ มติคณะรัฐมนตรีฉบับวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2546 ในเรื่องการใช้สื่อของรัฐเพื่อส่งเสริม การศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็ก เยาวชนและครอบครัว ทำให้พบข้อสังเกตที่สำคัญประการ หนึ่งก็คือ สื่อสร้างสรรค์และสื่อเพื่อส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็ก เยาวชนและ ครอบครัว ต้องได้รับการจัดการอย่างเป็นระบบ

ในทางทฤษฎีการจัดการปัญหานั้น แนวคิดพื้นฐานในการจัดการสามารถจำแนกได้ เป็น 4 ทิศทาง กล่าวคือ **การจัดการปัญหาที่ตัวสื่อ** เพื่อแยกแยะหรือชี้วัดคุณภาพของเนื้อหาสื่อ อันจะนำไปสู่**การจัดการปัญหาที่เด็ก เยาวชน ครอบครัว สังคม** เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับประเภท ประโยชน์ และโทษ อันเป็นทิศทางของการสร้างภูมิคุ้มกันและความเข้มแข็ง ให้กับสังคม **การจัดการปัญหาที่ผู้ประกอบการ** ที่จะต้องสร้างความเข้าใจร่วมกับผู้ประกอบการ ตลอดจน การสร้างแนวคิดธุรกิจเพื่อสังคม ให้เกิดขึ้น รวมไปถึงการจัดการปัญหาที่ตัวแหล่งของ การเข้าถึงสื่อ เพื่อเป็นการจัดการปัญหาด้านการเข้าถึงสื่อ

ซึ่งแนวคิดพื้นฐานในการจัดการปัญหาทั้ง 4 ประการนั้น คงจะต้องมีรายละเอียด ปลีกย่อยตามมามาก อย่างน้อย 3 มิติ กล่าวคือ มิติของการส่งเสริม มิติของการป้องกัน และมิติของ การปราบปราม

จะเห็นได้ว่า จุดเริ่มต้นของกระบวนการในการจัดการ คงจะต้องเริ่มต้นจากการสร้างความชัดเจนเกี่ยวกับความหมายของสื่อสร้างสรรค์ ซึ่งจากจุดนี้เอง ทำให้หลายฝ่ายเริ่มให้ ความสำคัญกับกระบวนการในการจัดทำ ระดับความเหมาะสมของสื่อแต่ละประเภท หรือ เรตติ้ง ซึ่งในความหมายและการบังคับใช้เรตติ้งนั้น ปรากฏอยู่ 4 ลักษณะ กล่าวคือ ลักษณะที่ 1 การวัด ระดับความนิยมเชิงปริมาณของคนดู (Quantity Rating) ลักษณะที่ 2 การกลั่นกรองเนื้อหา ลักษณะที่ 3 การแยกแยะประเภทรายการตามความเหมาะสมตามอายุของผู้บริโภค หรือ ระดับ ความเหมาะสมของสื่อ (Classification) และลักษณะสุดท้าย เป็นการชี้วัดระดับคุณภาพเชิง ความรู้ของเนื้อหาของสื่อ (Quality Rating)

วันนี้ชัดเจนแล้วว่า คำว่าเรตติ้ง จึงเป็นลักษณะของการทำงานหลักใน 2 ลักษณะ กล่าวคือ การแยกแยะประเภทรายการตามความเหมาะสม อันจะนำไปสู่การบ่งชี้และแยกแยะว่า รายการที่มีเนื้อหาในลักษณะหนึ่งเหมาะสมกับกลุ่มผู้บริโภคกลุ่มใด อายุเท่าใด ซึ่งเป็น กระบวนการการแยกแยะ และการกลั่นกรองเนื้อหาประกอบกับ การชี้วัดคุณภาพเนื้อหาเชิงความรู้ ที่จะต้องบ่งชี้ให้ได้ว่า เนื้อหาของสื่อให้การศึกษาและการเรียนรู้กับผู้บริโภคในเรื่องใด ซึ่งลักษณะ

การทำงานทั้งสองมิตินำมาสู่การพัฒนากฎหมายและนโยบายที่แตกต่างกัน กล่าวคือ การแยกแยะประเภทเนื้อหานั้นจะปรากฏในรูปของกฎหมายและการบังคับใช้อยู่ในรูปของการตรวจลงตรา ในขณะที่ การชี้วัดคุณภาพเนื้อหาเชิงความรู้จะปรากฏในรูปของนโยบาย อันจะนำไปสู่การส่งเสริมการลงทุนให้กับผู้ประกอบการ

หน้าที่และภารกิจนี้ กรรมการสื่อสร้างสรรค์ชุดนี้ได้วางไว้ให้กับกระทรวงวัฒนธรรมที่จะดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการ เพื่อจัดระดับความเหมาะสมของสื่อระดับคุณภาพของเนื้อหาแต่ละประเภท (Rating) และสร้างระบบการชี้วัดคุณภาพเนื้อหาของสื่อแต่ละประเภท ทั้งโทรทัศน์ วิทยุ เกมคอมพิวเตอร์ ภาพยนตร์ สื่อสิ่งพิมพ์ ให้เกิดผลเป็นรูปธรรมโดยเร็ว เมื่อสื่อต่างๆ ถูกนำเข้าสู่กระบวนการการจัดระดับคุณภาพเนื้อหาของสื่อ และการแยกแยะประเภทเนื้อหาของสื่อ สื่อที่ถูกคัดแยกและการบ่งชี้ทางคุณภาพเชิงความรู้ จะถูกส่งต่อไปยังกระบวนการที่แตกต่างกัน กล่าวคือ การแยกแยะประเภทเนื้อหาจะถูกส่งต่อไปยังกระบวนการในการป้องกัน และปราบปราม ในขณะที่ การชี้วัดคุณภาพเนื้อหาของสื่อเชิงความรู้ จะนำมาสู่กระบวนการในการส่งเสริม

ซึ่งเมื่อหันกลับมาดูภารกิจที่คณะกรรมการสื่อสร้างสรรค์ได้วางมากไว้แล้ว จะพบว่า การเร่งรัดการป้องกันและปราบปราม สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้เปิดศูนย์ปฏิบัติการเฉพาะกิจบริหารจัดการการป้องกันและปราบปรามสื่อลามกอนาจาร ให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) จัดทำร่างบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือในการดำเนินงานเพื่อยุติการเผยแพร่เว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสมกับผู้ประกอบการ ISP

สำหรับด้านการส่งเสริมกระทรวงศึกษาธิการ ได้คัดเลือกสถาบันที่เปิดสอนสาขานิติศาสตร์ จำนวน 16 สถาบัน จัดทำรายการรูปแบบสารคดีชุดเด็กไทยเด็กดี โดยให้นักศึกษาร่วมผลิตและดำเนินรายการ

สำหรับการดำเนินงานในระยะต่อไป ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติเร่งดำเนินการปราบปรามสื่อลามกทุกประเภทให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ กับให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เร่งดำเนินการในการเปิดเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม ทั้งในและต่างประเทศ ให้หมดสิ้นโดยเร็ว ให้กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พิจารณาคัดเลือกสถาบันการศึกษา และองค์กรภาคเอกชน ที่จะเป็นผู้ผลิตรายการสื่อสร้างสรรค์ โดยให้รัฐวิสาหกิจจัดสรรรายได้ส่วนหนึ่งมาสนับสนุนการผลิต

ให้องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทยและกรมประชาสัมพันธ์ จัดทำแผนปฏิบัติการประชาสัมพันธ์และรณรงค์การสร้างสื่อสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมให้เกิดการผลิตเนื้อหาสื่อสร้างสรรค์ที่จะนำไปสู่อุตสาหกรรมส่งออก ส่งเสริมการรวมตัวของภาคประชาสังคมเป็นเครือข่ายเฝ้าระวัง การส่งเสริมการประกอบการ รวมไปถึงการส่งเสริมให้เกิดแหล่งการเข้าถึงสื่อสร้างสรรค์

จะเห็นได้ว่า การกิจที่คณะกรรมการสื่อสร้างสรรค์ชุดนี้ได้กำหนดไว้ เป็นกรอบในการทำงานที่เข้าไปจัดการที่ตัวเนื้อหา ด้วยการจัดระดับความเหมาะสม และชี้วัดคุณภาพเชิงความรู้ เข้าไปปราบปรามสื่อที่ไม่เหมาะสม (โดยเฉพาะสื่อลามกอนาจาร) การส่งเสริมให้เกิดกระบวนการผลิตสื่อสร้างสรรค์

ในขณะที่ กระบวนการทำงานที่ผ่านมา ดูเหมือนว่า การปราบปรามสื่อลามกอนาจาร เป็นเพียงกระแสของผลงานชั่วข้ามคืน

ในขณะที่ กระบวนการในการสร้างความเข้มแข็งให้กับสังคม อยู่ในภาวะไร้ร่องรอย

ในขณะเดียวกัน กระบวนการในการส่งเสริมให้เกิดการผลิตสื่อสร้างสรรค์ กลับขาดกระบวนการในการส่งเสริมอย่างจริงจังและเป็นระบบ

นอกจากนั้นแล้ว พบว่า ภาวะของการลงแขกเรื่องเรตติ้ง ซึ่งเป็นเพียงจุดเริ่มต้นของการทำงานเพื่อจัดการปัญหาสื่อ ยังคงเป็นกระบวนการที่ได้รับความสนใจจากหลายหน่วยงาน ทำให้คาดเดาได้ว่า เมื่อการคิดค้นระบบเรตติ้งเสร็จสิ้นแล้ว และสามารถใช้งานได้แล้ว กระบวนการในการส่งเสริมทั้งผู้ผลิต ส่งเสริมแหล่งของการเข้าถึงสื่อ รวมไปถึงการส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับสังคม จะมีมาตรการที่รองรับได้เลยหรือไม่ เป็นคำถามที่ยังต้องการคำตอบที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

จะพบได้ว่า วันนี้ กระบวนการในการทำงานเพื่อตอบโจทย์สื่อสร้างสรรค์ ยังไม่ได้เดินเครื่องในทุกสัดส่วนอย่างพอเหมาะ การร่วมลงแขกในการจัดการปัญหาเป็นสิ่งที่ดี แต่ในขณะเดียวกัน การร่วมลงแขกในการพัฒนาระบบเรตติ้ง เป็นเพียงกระบวนการของการจัดการปัญหาเพียงด้านเดียว ยังไม่ได้ครอบคลุมทั้งระบบ

หรือแม้แต่การไม่ได้ร่วมลงมือจัดการวางระบบร่วมกัน และลงไปจัดการระบบในทุกจุดของการจัดการ ทั้ง 4 ลักษณะ ไม่ได้ดำเนินการเชิงบูรณาการระหว่างหน่วยงานเพื่อตอบสนองต่อการทำงานเชิงระบบ การปราบปราม การป้องกัน และส่งเสริม อย่างเป็นเอกภาพในวันนี้ สังคมแห่งการเรียนรู้เชิงบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาระบบสื่อสร้างสรรค์ที่อุดมไปด้วย กระบวนการส่งเสริม การป้องกัน และการปราบปรามที่มีประสิทธิภาพ ยังไม่ได้รับการเริ่มต้นบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น การรับลูกและการส่งลูกต่อ จาก การแยกแยะเนื้อหา การชี้วัดเนื้อหา ส่งไปแล้ว ก็คงตกหล่นกลางทาง แล้วกรรมการสื่อสร้างสรรค์จะตอบสังคมว่าอย่างไรดี

อ.อิทธิพล ปรีดิประสงค์

สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็ก และครอบครัว ม.มหิดล

พฤษภาคมที่ 18 พฤษภาคม 2549

15 ข้อความจริงเกี่ยวกับเรตติ้ง

พยายามนึกถึงบทนำของบทความชิ้นนี้อยู่นาน ไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นเขียนอย่างไร เขียนแล้วลบ ลบแล้วเขียนอยู่หลายรอบ พยายามที่จะเกริ่นนำว่า บทความชิ้นนี้ถูกเขียนขึ้นมาเพื่อให้ผู้อ่านรู้ว่า ประเทศไทยมีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับเรตติ้งอย่างไรบ้าง พยายามที่จะบอกว่า เรตติ้งในทิศทางใหม่เพื่อสะท้อนการศึกษาและการเรียนรู้ควรเป็นอย่างไร โดยพยายามอย่างยิ่งที่จะแถลงไขข้อความจริงทั้งหมดที่เกี่ยวกับปัญหาเรตติ้งที่ได้ประสบพบเห็นในระหว่างการทำงาน และพยายามที่จะบอกว่า แท้จริงแล้ว ภาคประชาชนเป็นเจ้าของเรตติ้ง ไม่ใช่ภาคธุรกิจ ไม่ใช่ภาครัฐ และเราจะต้องสร้างกลไกในการทำงานเพื่อผลักดันให้ภาคประชาชนรู้ เข้าใจ และใช้เรตติ้ง ด้วยตนเอง ดังนั้นจึงพยายามเขียนบทความชิ้นนี้ขึ้นเพื่อตอบคำถามและให้สังคมได้เรียนรู้ในข้อสงสัยหลายๆ ที่สังคมมักตั้งคำถาม

1. นิยามเรตติ้ง แท้จริงคืออะไร ???

ในอดีตที่ผ่านมา “เรตติ้ง” ถูกนิยามความหมายในสองลักษณะ กล่าวคือ เรตติ้งแปลว่า **เนื้อหาต้องห้าม**ที่ผ่านกระบวนการพิจารณากลับกรองเนื้อหาจากคณะกรรมการชุดหนึ่ง (ซึ่งเดิมก็คือ คณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ หรือ กบว.) ซึ่งจะทำหน้าที่กลับกรองเนื้อหาที่จะออกอากาศ และอีกลักษณะหนึ่งก็คือ **เรตติ้งเป็นสัญลักษณ์ของระดับคะแนนความนิยมของผู้บริโภค** ซึ่งหากรายการใดมีจำนวนคนดูมาก ก็จะแทนค่าด้วย เรตติ้ง สูง (หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ได้กล่องมาก) ซึ่งทำการสำรวจโดยบริษัทเอกชนรายใดรายหนึ่ง กรณีคือเรตติ้งเชิงเศรษฐกิจ (Business Rating) ที่เน้นผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่สามารถสะท้อนได้จากปริมาณคนดู ยังมีคนนิยมมาก เรตติ้งยิ่งดี การสนับสนุนจากสปอนเซอร์ยิ่งมากทวีคูณ

สรุปได้ว่า สังคมไทยนับแต่อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบัน หากพูดคำว่า “เรตติ้ง” จะแสดงความหมายในทางต้องห้ามหรือเซ็นเซอร์ และแสดงความหมายว่า รายการนี้มีคนดูมากน้อยเพียงใด เท่านั้น

2. แล้วนิยามดังกล่าวมีปัญหาอะไร ???

และด้วยความเข้าใจถึงเรตติ้งในความหมายดังกล่าว ทำให้เกิดข้อสงสัย ก็คือเกณฑ์ในการต้องห้ามของคณะกรรมการนั้น มีความชัดเจนและมีมาตรฐานที่ยอมรับได้ของสังคมได้เพียงใด จำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่เก็บคะแนนระดับความนิยม คือใคร มีความครอบคลุมหรือไม่ ซึ่งคำถามนี้เป็นคำถามสำคัญ เพราะหากลองถามคนทั่วไปว่า “ที่บ้านมีกล่องสำรวจของบริษัทเหล่านี้หรือไม่” ก็จะได้คำตอบว่าไม่มีเป็นหลัก

และด้วยระดับความนิยมเชิงปริมาณ หรือ เรตติ้งเชิงปริมาณ เป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจของสถานีว่า รายการนั้น ๆ จะอยู่หรือไปจากสถานี ทำให้รายการส่วนใหญ่พยายามสร้างรายการที่ตอบสนองต่อจำนวนคนดู และพยายามจนกระทั่งเนื้อหารายการไม่ได้ตอบสนองต่อการเรียนรู้สำหรับคนในสังคม นั่นคือ เน้นสนุก ไม่เน้นเนื้อหาสาระ จนวันนี้สามารถกล่าวได้อย่างเต็มที่ว่า รายการไร้สาระ

3. ถึงเวลาแล้วหรือยังสำหรับเรตติ้งระบบที่สาม ว่าด้วย เนื้อหาความรู้ ???

ด้วยระบบเรตติ้ง (ตามความเข้าใจของสังคมไทยในเวลานั้น) ถูกจำกัดด้วย ระบบต้องห้าม และระบบปริมาณ ทำให้รายการโทรทัศน์เน้นความบันเทิงจนลืมการสื่อสารเพื่อสร้างประโยชน์ด้านการศึกษา และการเรียนรู้ที่จะต้องสื่อสารให้กับมนุษย์ในสังคม จนกระทั่ง ข่าวดาราของเด็กนักเรียนที่นำไปเป็นไอลิ๊งเพื่อนร่วมโรงเรียน ซึ่งเบื้องหลังของการกระทำก็คือ การได้รับอิทธิพลด้านความรุนแรงจากสื่อโทรทัศน์และนำมาเลียนแบบ

และในความเป็นจริงแล้ว ผลกระทบของสื่อ สามารถเป็นเครื่องมือในการสร้างสุขภาวะให้กับมนุษย์ในสังคมได้ และในขณะเดียวกัน สื่อก็สามารถเป็นเครื่องมือในการสร้างทุกข์ภาวะให้กับสังคมได้เช่นเดียวกัน และจากสถานการณ์ดังกล่าว ประกอบกับการอธิบายเชิงพฤติกรรม จิตวิทยา นิเทศศาสตร์ ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่า สื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างทุกข์ภาวะให้กับสังคมมากกว่าสุขภาวะ

หลังจากวันนั้นเอง หลายฝ่ายเริ่มตั้งคำถาม ถึง “คุณภาพของเนื้อหา” ที่ไม่ได้เน้นเชิงเศรษฐกิจ (Non-Business Rating) แต่เน้น เนื้อหาสาระในรายการโทรทัศน์ จนกระทั่ง คณะรัฐมนตรี ได้จัดทำ มติ ครม. ว่าด้วยการใช้สื่อของรัฐเพื่อส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็ก เยาวชนและครอบครัว หลังจากนั้นเป็นต้นมา ความพยายามในการสร้างเกณฑ์ชี้วัดคุณภาพเนื้อหารายการโทรทัศน์ ที่เป็นมาตรฐานวัด ถึง คุณภาพเชิงการศึกษาและการเรียนรู้ เพื่อจะนำมาซึ่ง สุขภาวะในสังคม จึงเป็น โจทย์ที่สังคมต้องรีบสร้างคำตอบให้กับสังคมอย่างไม่ชักช้า

4. เรตติ้ง นำเข้าจากต่างประเทศที่มีอยู่แล้วไม่ได้หรือ ???

ด้านแรกของการตั้งคำถามจาก ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชนและครอบครัว โดยเฉพาะ ภาคธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็น ผู้ผลิต ผู้ประกอบการสถานีโทรทัศน์เอกชน ก็คือ ทำไมไม่นำเรตติ้งจากต่างประเทศเข้ามาใช้กับประเทศไทยเลย??? คำตอบในเรื่องนี้ที่ปฏิเสธการนำเข้าเรตติ้งจากต่างประเทศ มี 2 เหตุผล ก็คือ **เหตุผลแรก** เรตติ้งที่มีอยู่ในต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นอังกฤษ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา ดูผิวเผินจะมีความคล้ายกันในส่วน of “รหัส” เช่น TVY TVY-7 TV-PG TV-M แต่เมื่อมาพิจารณาในรายละเอียดแล้วปรากฏว่า มีความแตกต่างกัน ซึ่งสามารถอธิบายด้วยเหตุผลพื้นฐานง่าย ๆ ว่า สังคมในแต่ละประเทศมีความ

แตกต่างกัน ดังนั้น รายละเอียดของรหัสเหล่านั้นจึงมีเบื้องหลังของการกำหนดบนพื้นฐานของสังคมที่ต่างกัน หมายความว่า รายละเอียดดังกล่าวก็จะแตกต่างกันกับสังคมไทย **เหตุผลประการที่ 2** รหัส ดังกล่าว ไม่ได้สะท้อนถึง คุณภาพของเนื้อหาที่ต้องการสร้างภาวะของการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็ก เยาวชนและครอบครัว รหัส ดังกล่าว เป็นเพียงการแยกแยะประเภทของรายการว่า รายการใดเหมาะสำหรับคนอายุเท่าใด ซึ่ง การจำแนกรายการดังกล่าว ใช้เกณฑ์ด้านการต้องห้าม จากเรื่อง ภาษา ความรุนแรง และเรื่องเพศ ดังนั้น รหัสดังกล่าว ไม่ได้เอื้อต่อความพยายามในการสร้างเกณฑ์ชีวิตคุณภาพเนื้อหาเชิงความรู้

5. อะไรนะ “6+1” ???

หลังจากทำการศึกษาวิจัยและพัฒนาเพื่อตอบโจทย์ “เกณฑ์ในการชีวิตคุณภาพของเนื้อหารายการโทรทัศน์” โดยวิธีการในการศึกษาวิจัย นั้นวางอยู่บนพื้นฐานของ การให้สังคมมีส่วนร่วมในการแสวงหาความรู้ พัฒนาความรู้ โดยให้นักวิจัยและพัฒนาสกัด ความรู้ที่ได้จากการค้นคว้าผ่านตำรา เอกสาร ทั้งในและต่างประเทศ และที่สำคัญ สกัดความรู้ที่ได้จากการทำห้องทดลองเชิงปฏิบัติการ หรือ Rating Lab โดยแบ่งการทดลองเป็น 3 รอบ **รอบที่ 1** ให้ผู้ร่วมทดลองดูรายการโทรทัศน์ตัวอย่าง และให้ระดับคะแนนเป็น สีขาว สีเทา และ สีดำ รอบที่ 2 ร่วมกันค้นหานิยามของสีขาว สีเทา และสีดำ และรอบที่ 3 ร่วมกันค้นหาเกณฑ์ในการชีวิตระดับสีทั้งสาม และในที่สุดจากการทำงานห้องทดลองกว่า 6 ครั้ง ทั้งในกลุ่มเด็ก เยาวชน ครอบครัว กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มสถานีโทรทัศน์ ทำให้ เราค้นพบว่า เกณฑ์ในการชีวิตคุณภาพเนื้อหารายการโทรทัศน์ มีอยู่ด้วยกันสองเกณฑ์หลัก กล่าวคือ เกณฑ์ด้านความรู้ และเกณฑ์ด้านต้องห้าม

เกณฑ์ด้านความรู้ 6 เรื่อง เป็นเครื่องชี้วัดถึงคุณภาพด้านการศึกษาและการเรียนรู้ ซึ่งสื่อโทรทัศน์ จะต้องตอบสนองให้กับสังคม ประกอบด้วย 6 เรื่อง นั่นคือ 1) การพัฒนาด้านระบบคิด สถิติปัญญา 2) การพัฒนาความรู้ความสามารถด้านวิชาการ 3) การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม 4) การพัฒนาความรู้รอบตัว ทักษะในการใช้ชีวิต 5) การพัฒนาเต็มเต็มความหลากหลายทางสังคม วัฒนธรรม ชนชั้น เพศ และ 6) การพัฒนาความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวและสังคม

และเกณฑ์ด้านการต้องห้าม ถูกวางอยู่บนหัวเรื่อง 3 เรื่อง นั่นคือ 1) เรื่องเพศ (เช่น การแสดงออกไม่สมควรทางเพศ การเหยียดเพศ การล่วงละเมิดทางเพศ เป็นต้น) 2) เรื่องภาษา (ใช้ภาษาผิด ใช้ภาษาหยาบคาย ล่วงละเมิด เป็นต้น) และ 3) เรื่องพฤติกรรม (พฤติกรรมไม่เหมาะสมที่ผิดศีลธรรม พฤติกรรมไม่เหมาะสมที่ผิดกฎหมาย พฤติกรรมที่น่าเสนาถถึงความรุนแรงต่อตนเองผู้อื่น วัตถุ)

6. การชั่งน้ำหนัก 6+1 เขามาบวกลบเชิงคณิตศาสตร์ หรือ ว่า เป็นเครื่องชั่งวัดคนละตัว ???

คำถามนี้เกิดขึ้นมาในภายหลัง หลังจากที่เรายพยายามสร้างระบบการชั่งวัดคุณภาพของเนื้อหารายการโทรทัศน์ เมื่อนักวิจัยได้ค้นพบแล้วว่า เกณฑ์ในการชั่งวัดคุณภาพเนื้อหารายการโทรทัศน์ชั่งวัดด้วยทฤษฎี 6+1 หลายคนเริ่มนำเกณฑ์ความรู้ใน 6 เรื่อง มาบวกลบคูณหารกับเกณฑ์ต้องห้าม ตามสูตรคณิตศาสตร์ ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว เกณฑ์ทั้งสองระบบนั้น เป็นเครื่องชั่งวัดใน 2 ก้อน กล่าวคือ รายการใดจะได้ชื่อว่าเป็นรายการที่มีเนื้อหาในทางส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็ก เยาวชนและครอบครัว จะต้องใช้เกณฑ์ความรู้ใน 6 เรื่องมาพิจารณา

แต่เมื่อจะพิจารณาว่า รายการดังกล่าวสามารถออกอากาศได้ในช่วงเวลาใด เป็นรายการที่มีเนื้อหาต้องห้ามถึงขนาด และไม่เหมาะสมกับผู้ชมในช่วงอายุเท่าใด จะต้องหันมาใช้เกณฑ์ด้านต้องห้าม ซึ่งมีอยู่ 3 มิติ นั้นหมายความว่า ในการพิจารณาคุณภาพเนื้อหารายการโทรทัศน์ จะต้องพิจารณาในสองมิติเพื่อแสดงคุณค่าในทิศทางของความรู้ ต้องใช้ มิติของความรู้ 6 ประการในการพิจารณา และในการพิจารณาทิศทางของการห้าม ก็ใช้ มิติของเนื้อหาต้องห้าม 1 ประการในการพิจารณา ประกอบกัน แต่ไม่ได้หมายความว่า นำ 6 มาหักลบกับ 1 ด้วยวิธีการทางคณิตศาสตร์

7. Rating Lab_ยุทธศาสตร์เพื่อนำมาสู่ การแบ่งแยกประเภทรายการ แบ่งช่วงเวลา และสำรวจพฤติกรรมของเด็ก เยาวชน ครอบครัว และคนในสังคมไทย ได้อย่างไร ???

ปัญหาที่เราตระหนักและให้ความสำคัญ ก็คือ "ระบบเรตติ้ง" เพื่อให้เกณฑ์ชี้วัดคุณภาพเนื้อหา ได้รับการปฏิบัติการอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งกลไกที่สำคัญที่จะเข้ามามีบทบาทในฐานะของเจ้าของเสียงสะท้อน ที่เป็นคนชี้วัดคุณภาพของเนื้อหา (ที่สามารถกำหนดทิศทางของเนื้อหารายการโทรทัศน์ได้) นั้นหมายความว่า เราต้องการการมีส่วนร่วมของสังคมที่จะเข้ามามีบทบาทในการพิจารณาคุณภาพเนื้อหารายการโทรทัศน์ (ซึ่งจำแนกได้เป็น 3 กลุ่ม กล่าวคือ กรรมการกลาง ที่ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิจากฝ่ายต่าง/กรรมการภาคประชาสังคม ที่ประกอบด้วย เครือข่ายเฝ้าระวังสื่อ และ กรรมการภาคประชาชนทั่วไป)

และที่สำคัญไปกว่านั้น ความพยายามแบ่งแยกประเภทรายการ ซึ่งเหมาะสมกับคนในวัยใด (ช่วงวัย) เพื่อนำมาซึ่ง การกำหนดเวลา (ช่วงเวลา) ในการออกอากาศ ก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ซึ่งโจทย์ในข้อนี้ เราต้องหาคำตอบว่า พฤติกรรมของการดูโทรทัศน์ของเด็ก เยาวชน ครอบครัว คนในสังคมไทย เป็นอย่างไร กลุ่มอายุแต่ละกลุ่มมีพฤติกรรมในการดูรายการในช่วงเวลาใด (ซึ่งในปัจจุบันไม่มีคำตอบจากงานวิจัยใด ๆ)

เพื่อตอบปัญหานี้ เราจำเป็นต้องสร้าง “ห้องทดลองเชิงปฏิบัติการเคลื่อนที่ 5 ภูมิภาค” ในการสำรวจแนวคิดเกี่ยวกับการจำแนกรายการโทรทัศน์ โดยใช้ทฤษฎีเรื่อง สี (สีขาว สีเทา และสีดำ) ผลที่สุดจาก แบบสำรวจที่สำรวจความคิดเห็นจากรายการตัวอย่างจะได้ความชัดเจนว่า รายการ(ตัวอย่าง)ใด ที่คนส่วนใหญ่ในสังคมไทย พิจารณาและมีแนวคิดว่าเป็นสีขาว สีเทา หรือ สีดำ ย่อมแสดงให้เห็นว่า รายการนี้เหมาะสำหรับใคร อายุเท่าใด

มากไปกว่านั้น หัวใจสำคัญของระบบเรตติ้งเชิงคุณภาพนี้ก็คือ การให้ภาคประชาสังคมทุกภูมิภาคเป็นเจ้าของเสียงเรตติ้งเชิงคุณภาพ โดยให้กลุ่มอาสาสมัครเครือข่ายเฝ้าระวังตลอดจน เครือข่ายภาคประชาชนที่สนใจเข้าร่วมเป็นผู้ให้คะแนนระดับคุณภาพของเนื้อหา ซึ่งเน้นให้ อาสาสมัคร ต้องพิจารณาในรายการที่ตนเองดูเป็นหลัก จะทำให้เราทราบถึงพฤติกรรมว่า อาสาสมัครแต่ละช่วงอายุ ในแต่ละสังคม นั้นมีพฤติกรรมการดูรายการโทรทัศน์ในช่วงเวลาใด และในที่สุด เราสามารถนำผลจากการทำงานห้องทดลองเคลื่อนที่ดังกล่าว ใช้ในการกำหนดช่วงเวลาของรายการแต่ละประเภทได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8. 6+1 วงล้อมหัตถ์จรรยา ตัวกำหนดทิศทางของเนื้อหา และแหล่งเงินทุนของการผลิตรายการ ???

จากทฤษฎีในการชี้วัดคุณภาพเนื้อหารายการโทรทัศน์เชิงความรู้ ซึ่งประกอบด้วย 6 กลุ่มการศึกษาและความรู้ นอกจากจะเป็นเกณฑ์ในการชี้วัดคุณภาพเนื้อหารายการในระดับจุลภาค (รายการแต่ละรายการ) แล้ว ยังสามารถเป็นเครื่องชี้วัดคุณภาพเนื้อหารายการโทรทัศน์ในระดับมหภาค (ในภาพรวมของประเทศ) ได้อีกด้วย แปลความได้ว่า รายการโทรทัศน์จะมีเป้าหมายในการนำเสนอรายการ แตกต่างกันไป ซึ่งเมื่อนำรายการดังกล่าวเข้าสู่ระบบการชี้วัดแล้ว จะพบว่า ผลการสำรวจจากอาสาสมัครทั้งหมด (กรรมการกลาง กรรมการภาคประชาสังคม กรรมการภาคประชาชน) ก็จะเห็นว่า รายการส่วนใหญ่นำเสนอเกณฑ์ในข้อใดมากที่สุด และเกณฑ์ในข้อใดน้อยที่สุด ซึ่งคำตอบที่ได้ จะเป็นเครื่องบ่งชี้ในการปรับสมดุลให้กับรายการโทรทัศน์ เพื่อให้ตอบสนองต่อการศึกษาและการเรียนรู้ ในทั้ง 6 เรื่องอย่างสอดคล้องกับสภาพสังคม

ไม่เพียงเท่านั้น วงล้ออัจฉริยะ นี้ ยังเป็นเครื่องกำหนดแหล่งเงินทุนในการสนับสนุนรายการโทรทัศน์ หลายคนคงสงสัยว่าจะเกี่ยวกันอย่างไร

ในงานวิจัยเรื่องการศึกษาความเป็นไปได้ของการสร้างแรงจูงใจในการผลิตรายการโทรทัศน์ ซึ่งมีความเป็นไปได้อยู่ 2 ทาง คือการสนับสนุนด้านเวลา (ไม่ใช่ตัวเงิน) และการสนับสนุนด้านเงินทุน (การตั้งกองทุน รวมทั้งการลดภาษี) ปัญหาหนักอึ้งก็คือ จะระดมเงินทุนจากไหน

หากพิจารณาวงล้อจะพบว่า เกณฑ์ในการพิจารณาคุณภาพเชิงเนื้อหาแต่ละเรื่อง นั้น เกี่ยวข้องกับ ภารกิจของกระทรวงแต่ละกระทรวง เช่น การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และในเรื่องนี้ เกี่ยวข้องกับ หน่วยงานของรัฐ หลายหน่วยงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือแม้แต่ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และทั้งหมดนี้ เป็นภารกิจที่สำคัญในการพัฒนาสังคมของหน่วยงานรัฐ หมายความว่ากระทรวงต่าง ๆ จำเป็นที่จะต้องมียงบประมาณในการพัฒนาสังคมผ่านรายการโทรทัศน์ ซึ่งในที่สุด เกณฑ์ในการชี้วัดคุณภาพแต่ละเกณฑ์จะได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานของรัฐอย่างจริงจัง และสามารถขยายต่อไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ของเอกชนด้วย

8. สัญลักษณ์ โลโก้ ตัวอักษร สี หรือ ...???

โจทย์ที่ยังไม่ได้เดินหน้าในการตั้งคำตอบแบบเบ็ดเสร็จไว้แล้วก็คือ สัญลักษณ์ของการแสดงคุณภาพเนื้อหา ใน 6 มิติ และเกณฑ์ด้านการต้องห้าม 1 มิติ หลายฝ่ายเริ่มตั้งคำถามว่า เกณฑ์ 6+1 จะใช้เป็นสัญลักษณ์ โลโก้ ตัวอักษร สี หรือ ... แล้วแต่ใครจะจินตนาการ

แต่ไม่ว่าจะเป็น สัญลักษณ์ โลโก้ ตัวอักษร สี หรือ ... เราต้องไม่ลืมว่า เรากำลังพิจารณาและให้ระดับคุณภาพเชิงความรู้ และ พิจารณาระดับเนื้อหาต้องห้าม และ ผู้ที่จะบังคับใช้เกณฑ์ดังกล่าวนี้ก็คือ เด็ก เยาวชน และครอบครัว ในสังคมไทย หมายความว่า สัญลักษณ์ โลโก้ ตัวอักษร สี หรือ ... ต้องเป็นที่เข้าใจของคนในสังคมไทย ดังนั้น คำตอบในเรื่องนี้ จะมีความชัดเจนมากขึ้นหลังจากการทำงานในห้องทดลองเชิงปฏิบัติการใน 5 ภูมิภาค เพื่อสกัดแนวคิดของภาคประชาชน หลังจากนั้น การให้สัญลักษณ์ใด ๆ ในสองระบบ ดังกล่าว จะมีความชัดเจนและได้รับการยอมรับจากสังคมอย่างแน่นอน

9. ถ้าใช้ 6+1 เป็นมาตรฐานในการชี้วัด สังคมไทยจะเหลือรายการสนุกได้อีก หรือ ???

หลังจากที่เราได้วางทฤษฎีความรู้ว่าด้วย 6+1 แล้ว หลายฝ่าย โดยเฉพาะภาคธุรกิจ ภาคเด็ก เยาวชนและครอบครัว ได้พากันตั้งคำถามว่า หากเราใช้ทฤษฎี 6+1 เป็นเครื่องชี้วัดคุณภาพของเนื้อหารายการโทรทัศน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ของมนุษย์ในสังคมไทย แล้ว “เราคงได้ดูแต่รายการสารคดี ...”

ดังนั้น หลายฝ่ายจึงพยายามที่จะนำเกณฑ์ด้านความสนุกสนาน นำติดตาม เป็นเกณฑ์ในการชี้วัดคุณภาพเนื้อหารายการโทรทัศน์

หากพิจารณาในทางการผลิตรายการโทรทัศน์แล้ว การสร้างสรรค์รูปแบบรายการโทรทัศน์ที่น่าติดตามโดยใช้โจทย์ด้านคุณภาพเชิงความรู้เป็นตัวตั้ง หรือ เรียกว่า “Edutainment” เป็นโจทย์ที่ท้าทายอย่างยิ่งสำหรับสายการผลิตและสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ ซึ่งหากนำเกณฑ์

ด้านความสนุกสนาน น่าติดตามซึ่งสะท้อนด้วยจำนวนผู้บริโภค มาปะปนกับ เกณฑ์คุณภาพเชิงความรู้ จะทำให้ ค่าการประเมินคุณภาพนั้นไม่ตรงกับความเป็นจริง เช่น หากรายการใดมีเนื้อหาสาระน้อย แต่ปรากฏว่ารูปแบบของสนุกสนาน น่าติดตาม มีจำนวนคนดูมาก เมื่อเทียบกับ รายการหนึ่ง ซึ่งเน้นเนื้อหาสาระ แต่รูปแบบไม่สนุกสนาน ไม่น่าติดตาม ซึ่งหากนำเกณฑ์ด้านความสนุกสนานมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ผลก็คือ รายการหลังจะถูกพิจารณาว่า มีคุณภาพน้อยกว่า และในที่สุด ก็จะกลับสู่ เรตติ้งเชิงปริมาณอีกครั้ง ดังนั้น วันนี้ เราจึงไม่นำเกณฑ์ด้านความสนุกสนานมาประกอบกับเกณฑ์เชิงคุณภาพ

10. แล้วคนที่จะทำหน้าที่ชี้วัดคุณภาพเนื้อหารายการ คือใคร ภาครัฐ ภาคธุรกิจ ภาคผู้ผลิต หรือ ... ???

ที่ผ่านมา เรตติ้ง ถูกพิจารณาและตัดสินโดยกลุ่ม หลัก 2 กลุ่ม กล่าวคือ กลุ่มกรรมการจากภาครัฐ และจากกลุ่มภาคธุรกิจ ซึ่งเป็นบริษัทรับสำรวจความนิยมเชิงปริมาณ แต่ที่ผ่านมา พบแล้วว่า การสำรวจเรตติ้งจากทั้งสองกลุ่ม ไม่ได้เป็นเครื่องสะท้อนคุณภาพเนื้อหาเชิงความรู้อย่างแท้จริง

และปัญหาที่ตามมาก็คือ รายการโทรทัศน์ที่ไม่มีเนื้อหาสาระที่จำเป็นต่อการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับมนุษย์ในสังคมไทย และมากไปกว่านั้น พบว่า แท้จริงแล้วภาคประชาชนไม่ได้มีใจสนใจกับปัญหาที่เกิดขึ้น แต่เขาเหล่านั้น ไม่มีช่องทางของการสะท้อนเสียงของตนเองในการร่วมกำหนดคุณภาพของเนื้อหารายการโทรทัศน์

ดังนั้น ระบบเรตติ้งเชิงคุณภาพ นี้ สิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ กระบวนการมีส่วนร่วมของสังคม ในการช่วยกำหนดเกณฑ์ในการชี้วัดคุณภาพเนื้อหา ซึ่งนอกจากจะเป็นผู้กำหนดเกณฑ์คุณภาพ (ซึ่งนักวิจัยสกัดแนวคิดในสายวิชาการและสายภาคประชาชนเข้าด้วยกัน) แล้ว การให้ภาคประชาชน (ซึ่งประกอบด้วยกรรมการ 3 ชุด กล่าวคือ กรรมการกลาง กรรมการภาคประชาสังคม และ กรรมการภาคประชาชน) เป็นผู้พิจารณาระดับคุณภาพด้วยตนเองเป็น สิ่งที่จะช่วยให้เกณฑ์ในการชี้วัดคุณภาพได้รับการบังคับใช้อย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ

มากไปกว่านั้น การให้ภาคประชาชนเป็นผู้ดำเนินการสำรวจและพิจารณาบนพื้นฐานของทฤษฎี 6+1 เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญสำหรับรายการที่ภาคประชาชนพิจารณาเห็นว่าเป็นรายการคุณภาพอันจะนำมาสู่การสนับสนุนรายการด้วยวิธีการต่าง ๆ

11. เรตติ้งออนไลน์ คู่แข่ง AC Nelson

ในวันนี้ นอกจากกระแสพลังของการมีส่วนร่วมของกรรมการทั้งสามชุด แล้ว การสร้างเครื่องมือในการวัดระดับคุณภาพโดยกลุ่มประชาคมบนอินเทอร์เน็ต เป็นอีกช่องทางหนึ่งซึ่งมีความรวดเร็ว สามารถตอบสนองได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถประมวลผลในเวลานั้น ๆ ได้ทันที (Interactive)

ที่สำคัญ ช่องทางบนอินเทอร์เน็ต ยังสามารถสร้างห้องเรียนออนไลน์ ที่บรรจุชุดความรู้ด้วยเรตติ้งเชิงคุณภาพเพื่อเป็นหนังสือในรูปแบบมัลติมีเดียให้กับภาคประชาสังคมที่จะเข้ามาเป็นอาสาสมัครเรตติ้ง ได้เรียนรู้และทดลองใช้ระบบเรตติ้งได้อีกช่องทางหนึ่ง และที่ในอนาคต สถานีโทรทัศน์บนอินเทอร์เน็ต หรือ IP TV จะเป็นอีกช่องทางหนึ่งของการนำเสนอรายการโทรทัศน์ที่มีพลังอย่างยิ่ง

12. ปลายทางของ เรตติ้ง ผู้ใช้เรตติ้งกับการแปรรูปเป็นกฎหมาย หรือ นโยบาย

ปัญหาที่สำคัญของระบบเรตติ้ง ก็คือ การยอมรับและการนำไปบังคับใช้ ในทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็น ภาคสถานีโทรทัศน์ ภาคเอเยนซี (ตัวแทนโฆษณา) ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในกลไกของโทรทัศน์

ที่ผ่านมา มติ ครม. ฉบับวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ.2546 เป็นเพียงการกำหนด ใจยสำหรับระบบการพัฒนารายการโทรทัศน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็ก เยาวชนและครอบครัว ให้อย่างกว้าง และเป็นใจยสำหรับทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็น ภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคประชาชน ภาควิชาชีพ และภาคธุรกิจ

และหนึ่งในกลไกที่สำคัญของระบบ ก็คือ การชี้วัดคุณภาพเนื้อหา ซึ่งจำเป็นที่จะต้องได้รับการยอมรับและบังคับใช้จากทุกภาคส่วนพร้อมกัน หมายความว่า การชี้วัดคุณภาพเนื้อหารายการโทรทัศน์ จำเป็นต้องได้รับการพัฒนามาบนพื้นฐานความรู้ ทฤษฎีงานวิชาการ โดยอาศัยการสร้างทฤษฎีความรู้ขึ้นจากแนวคิดของภาคประชาชน กล่าวคือ คนในสังคม ไม่เว้นแม้แต่ภาคธุรกิจ ดังนั้น เราจึงพยายามสร้างห้องทดลองเคลื่อนที่ที่จะลงไปทำการร่วมสร้างทฤษฎีความรู้พร้อมกับสังคม ตลอดจน การให้สังคมเป็นผู้ใช้เครื่องมือในการชี้วัดคุณภาพเนื้อหาโดยตนเอง วันนี้ ปลายทางสำหรับเรื่องนี้ จึงอยู่ที่การทำให้ เรตติ้งคุณภาพเนื้อหา อยู่ในสภาพของจารีตประเพณีที่ทุกฝ่ายยอมรับและบังคับใช้ในฐานะของ กฎเกณฑ์ทางสังคมร่วมกัน และในอีกไม่ช้า หากเราจะยอมรับ (Adoption) กฎเกณฑ์เพื่อแปรรูปไปสู่กฎหมายหรือนโยบาย กฎหมายหรือนโยบาย ที่ถูกแปรรูปมานั้นจะได้รับการบังคับใช้อย่างจริงจัง ไม่ได้อยู่ในฐานะของกฎหมายหรือนโยบายที่เป็นหมัน เหมือนแต่ก่อน

13. ความเป็นไปได้ทางกฎหมายและนโยบายในวันนี้

หากพูดถึงระบบเรตติ้ง กรรมการกลางที่จะเข้ามามีบทบาทในการทำหน้าที่พิจารณาคุณภาพรายการ ในอดีตเมื่อปี พ.ศ. 2547 ความพยายามในการจัดตั้งคณะกรรมการกลางโดยอาศัยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการพัฒนาสื่อของรัฐเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ของเด็ก เยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2547 ซึ่งโดยผลของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้เอง นำมาซึ่ง กรรมการอีกอย่างน้อย 2 ชุด กล่าวคือ กรรมการด้านพัฒนาคุณภาพเนื้อหา และ

กรรมการด้านการส่งเสริมแรงจูงใจ ในขณะเดียวกัน เมื่อพิจารณาโครงสร้างของคณะกรรมการฯ ชุดนี้แล้ว พบว่า คณะกรรมการกองงานคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์ เป็นสำนักงานเลขานุการ

แต่วันนี้ กรรมการชุดนี้ยังไม่ได้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรม และในเวลาเดียวกัน ความจำเป็นที่จะต้องมีการกลางที่ประกอบการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้ง ภาควิชาการ ภาคนโยบาย ภาควิชาชีพ ภาครัฐกิจ ภาคประชาชน ถือเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบการพัฒนารายการโทรทัศน์ฯ (ซึ่งในอนาคตจะพัฒนาเป็นสถาบันวิจัยและพัฒนารายการโทรทัศน์ฯ ที่มีผลสำคัญด้านวิชาการและการพัฒนารายการโทรทัศน์ฯ) ดังนั้น วันนี้ จึงถึงเวลาที่จะต้องรีบคลอດ คณะกรรมการฯ ซึ่งสามารถนำระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้ขึ้นมาพิจารณาอีกครั้ง โดยส่วนของสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการฯ ขณะนี้ กระทรวงวัฒนธรรมได้ก้าวเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาระบบเรตติ้ง (โดยผลของมติ ครม.ฉบับวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ.2548 ในการจัดตั้งคณะกรรมการสื่อสร้างสรรค์สังคม) จึงทำให้ต้องกลับมาทบทวนให้กระทรวงวัฒนธรรมหรือคณะกรรมการกองงานคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์ ในการทำหน้าที่ในส่วนของการเลขานุการของคณะกรรมการชุดนี้ เพื่อให้สามารถเดินเครื่องในการทำงานต่อไปโดยไม่สะดุด

14. คลินิกเรตติ้ง ที่ปรึกษาและดูแลรายการโทรทัศน์คุณภาพ

ในโครงสร้างของคณะกรรมการชุดนี้ ประกอบด้วยคณะกรรมการชุดย่อย 2 ชุด ทั้งด้านพัฒนาคุณภาพเนื้อหา และด้านการส่งเสริมแรงจูงใจ ซึ่งเป็นกลไกที่สำคัญอย่างยิ่ง ภาพความชัดเจนของคณะกรรมการในฐานะของ "คลินิก" ดูแลรายการโทรทัศน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็ก เยาวชนและครอบครัว เป็นบทบาทที่มีความสำคัญ รายการโทรทัศน์รายการใดที่ผ่านระบบเรตติ้งและได้รับการพิจารณาว่าเป็นรายการโทรทัศน์คุณภาพ คลินิกเรตติ้งจะเข้ามาดำเนินการใน 2 ลักษณะ กล่าวคือ การพัฒนา (ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น) และการรักษา (ในกรณีที่ประสบปัญหา เช่นเรื่องเงินทุน ปัญหาด้านเวลา) ซึ่งจะทำให้รายการโทรทัศน์ที่มีอยู่ได้รับการรักษา อีกทั้งเป็นช่องทางในการพัฒนารายการโทรทัศน์ให้มากขึ้นทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเนื้อหา

อาจารย์ อธิพล ปรีดิประสงค์

อังคารที่ 16 พฤษภาคม 2549

ระบบเรตติ้ง หรือเป็นเพียงแค่สัญลักษณ์

หากพูดถึงระบบเรตติ้ง คงหนีไม่พ้น การให้คำจำกัดความ นอกจากเรตติ้ง จะหมายถึง ระดับความนิยมเชิงปริมาณแล้ว เรตติ้งยังหมายถึง การชี้วัดระดับความรู้ของเนื้อหา และ หมายถึง การแยกแยะประเภทเนื้อหารายการตามความเหมาะสมของกลุ่มผู้ชมอีกด้วย

ปลายทางของการทำงานก็คือ การสร้างระบบการชี้วัดคุณภาพเนื้อหารายการ ที่จะต้องให้กรรมการภาคประชาสังคม เป็นกลไกสำคัญในการทำงาน ภาคประชาสังคมที่ว่านี้ก็คือ เครือข่ายเฝ้าระวังสื่อ ที่มีองค์ประกอบมาจากภาคประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เด็ก เยาวชนและ ครอบครัว

ดังนั้น จุดใหญ่และสำคัญในการทำงานก็คือ การพยายามค้นหาแนวคิดเกี่ยวกับเกณฑ์ ในการชี้วัดระดับคุณภาพเนื้อหารายการ และที่สำคัญ เกณฑ์ในการพิจารณาแบ่งแยกระดับความเหมาะสมของสื่อกับช่วงอายุของผู้ชม

สำหรับเกณฑ์ด้านความรู้นั้น ไม่ค่อยยุ่งยากกับการทำความเข้าใจนัก เริ่มต้น จาก มีอยู่ด้วยกัน 6 ตัวชี้วัด ซึ่งนำไปสู่ความรู้ในมิติต่าง ๆ 6 ชุด ทั้งในแง่ของ ระบบคิดที่จะช่วยให้ผู้ชมได้ พัฒนาวิธีการคิด ในแง่ของการพัฒนาองค์ความรู้ในศาสตร์สาขาต่าง ในมุมของคุณธรรม-จริยธรรม ในมุมของทักษะในการใช้ชีวิต รวมไปถึง การสร้างความเข้าใจอันดีในความหลากหลาย ในสังคม และตบท้ายด้วย การเสริมสร้างความรักความเข้าใจให้กับความเป็นครอบครัว กลับมาพิจารณากับเกณฑ์ในการพิจารณาเพื่อแบ่งแยกระดับความเหมาะสมของสื่อกับช่วงอายุ หรือที่เราเรียกกันแบบติดปากว่า +1 มีอยู่ 3 เรื่อง ที่จะต้องพิจารณา ก็คือ เรื่องเพศ ภาษา และ พฤติกรรม ซึ่งในแต่ละเรื่องนั้น แบ่งเป็นระดับของความรุนแรงของเนื้อหา ซึ่งใช้ความถี่ และขนาด ของความรุนแรงของสื่อเป็นตัวชี้วัด

และในท้ายที่สุด เกณฑ์ในการชี้วัดทั้งสองชุด จะแปลงมาสู่การปฏิบัติการ โดยใช้ สัญลักษณ์หรือโลโก้ที่จะนำไปติดหรือแปะไว้ที่ใดที่หนึ่งในหน้าจอโทรทัศน์ ดูเหมือนว่า เมื่อเรา สร้างสัญลักษณ์เสร็จแล้ว ทุกอย่างก็คงจบ มีโลโก้แล้ว มีสัญลักษณ์แล้ว เด็ก เยาวชน พ่อแม่ ทุกคนจะเข้าใจ (โดยปริยาย) ไปเอง สามารถเลือกดู ให้ระดับคุณภาพเนื้อหาได้เลย

หลายคงก็คงจะเริ่มที่จะเข้าใจว่า เรื่องทั้งหมดนี้เป็นไปได้ยาก ดังนั้น การคิดค้นการชี้วัดคุณภาพเนื้อหา โดยมุ่งเน้นแต่เพียงการจัดทำสัญลักษณ์ โดยมีได้มองบริบททางสังคม และ สร้างความเข้าใจไปพร้อมกับเครือข่าย นับเป็นจัดบกพร่องที่จะกลายเป็นต้นเหตุของความล้มเหลวของการบังคับใช้ระบบเรตติ้ง เพราะว่า ถึงแม้มีสัญลักษณ์ แต่ไม่เข้าใจ หรือเข้าใจแต่ไม่ได้รู้สึกว่ามี

ความสำคัญ และไม่จำเป็นต้องยอมรับบังคับตาม ผลสุดท้ายก็คือ เรตติ้ง ก็จะเป็นเพียงสัญลักษณ์ ชะหน้าจอโทรทัศน์เท่านั้น

เพื่อ “ปิด” ช่องโหว่ดังกล่าว การสร้างเกณฑ์ในการชี้วัดคุณภาพ และการแยกแยะ ประเภทเนื้อหารายการโทรทัศน์ ที่มุ่งเน้นการแสวงหาแนวคิดจากภาคประชาชน (และจะกลายเป็น กรรมการภาคประชาสังคม) และทำให้ภาคประชาสังคมเป็นเจ้าของความรู้ที่จะเป็นผู้วัดระดับ คุณภาพเนื้อหารายการโทรทัศน์

หากเป็นเช่นนั้นแล้ว การบังคับใช้ระบบเรตติ้งโดยภาคประชาสังคม ผ่านสัญลักษณ์ หรือโลโก้ ก็เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะอย่างน้อย เวลาที่สัญลักษณ์หรือโลโก้ ปรากฏบน หน้าจอโทรทัศน์ เด็ก เยาวชนและครอบครัว ก็จะเข้าใจว่าหมายถึงอะไร

มากไปกว่านั้น หากจะต้องถอดสัญลักษณ์ PG หรือ ผู้ปกครองแนะนำ อย่างน้อย ผู้ปกครองก็จะแนะนำให้กับลูก ๆ ได้อย่างถูกต้องว่า รายการนั้น ๆ ให้ความรู้เรื่องอะไร และจะต้อง พึงระวังเรื่องอะไร อะไรที่เป็นสิ่งที่ดีที่ควรปฏิบัติ และอะไรคือสิ่งที่ไม่ดีที่ไม่ควรปฏิบัติ การรวม ไปถึง จะแนะนำให้ลูก ๆ ดูรายการอะไรบ้างแล้ว เรายังรับสร้างสัญลักษณ์ก่อนดมัยเนี่ย.....

อาจารย์ อธิพล ปรีดิประสงค์

พุธที่ 24 พฤษภาคม 2549

ที่มา: <http://gotoknow.org/blog/archangoh/30518>